

Tekstovi

Tekstovi za korišćenje:

- **Ministarstvo za obrazovanje, nauku i tehnologiju:**
Priručnik o opštinskom upravljanju obrazovanjem, Priština, 2002. godina
Napomena: U vreme izrade ovog CD-a, ovaj zakon je bio u procesu revizije

- **Ministarstvo za obrazovanje, nauku i tehnologiju:**
Zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju , Priština, 2002. godine
Napomena: Ovaj tekst ne nalazi se u ovom CD

**INSTITUCIONET E PËRKOSSHME VETËQEVERISËSE
PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF-GOVERNMENT
PRIVREMENE SAMOUPRAVNE INSTITUCIJE
Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë
Ministry of Education, Science & Technology
Ministarstvo za Obrazovanje, Nauku i Tehnologiju**

Zakon o Osnovnom i Srednjem Obrazovanju

**July 2002
Prishtina**

Poglavlje 1. Osnovne odredbe

Član 1. Definicije

1.1 U ovom zakonu naredni pojmovi imaju sledeće značenje:

a. ‘Područje iz kojeg {kola dobija svoje učenike’ predstavlja područje prebivali{ta određeno od strane op{tine za određenu obrazovnu instituciju.

b. ‘Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije’ (skraćeno: MONT) predstavlja nadležnu vladu, u čije se dužnosti uključuju pitanja obrazovanja, nauke i tehnologije.

c. ‘Glavni izvršni funkcioner’ je glavni izvršni funkcioner op{tine propisan u članu 30. Uredbe 2000/45 o samoupravi op{tina na Kosovu, ili lice koje izvršava obaveze te kancelarije na određeno vreme.

d. ‘Dete’ je svako lice ispod osamnaest godina.

e. ‘Uzrast obaveznog {kolovanja’ za učenika predstavlja period koji je definisan u članu 7. ovog zakona.

f. ‘Osnovni nastavni plan i program’ je op{ti deo nastavnog plana i programa propisan od strane MONT-a sa sve javno finansirane {kole.

g. ‘Telesna kazna’ predstavlja svaki oblik udarca ili drugog ne slučajnog fizičkog kontakta od strane nastavnika ili nekog drugog člana osoblja sa učenikom, koji je drugačiji od razumnog obuzdavanja kada učenik ugrožava sigurnost ostalih učenika ili osoblja.

h. ‘Direktor’ je direktor javno finansirane obrazovne institucije.

i. ‘Obrazovna institucija’ je svaka {kola ili vaspitno-obrazovna ustanova koja omogućava obrazovanje nultog, 1, 2 ili 3. Stepena MSKO-a.

j. ‘Obrazovna usluga’ je svaka aktivnost koja neposredno ili posredno osigurava podučavanje ili bilo koji oblik podrške predškolskog, osnovnog ili srednjeg obrazovanja, u materijalnom ili nekom drugom smislu.

k. ISCED’ je Međunarodni standard klasifikacije obrazovanja iz 1997. godine, prihvaćen od strane Generalne Konferencije UNESCOa, na njenom 29. zasedanju u novembru 1997. godine, sa definicijama u tom pogledu; a ‘MSKO Stepeni’, ‘Stepen’ i ‘Stepeni’ se tumače prema tome, kako propisano Aneksom 1, priloženom ovom zakonu.

l. ‘Opštinski direktor za obrazovanje’ je opštinski službenik sa tom funkcijom, ili lice koje izvršava ove obaveze na određeno vreme.

m. ‘Opštinska {kola’ je svaka javno finansirana {kola osnovana u opštini.

- n. "Roditelj" je svako lice koje ima zakonsko starateljstvo nad detetom prema postojećem zakonu.
- o. "Javna obrazovna institucija" predstavlja onu školu ili vaspitno-obrazovnu ustanovu koja se finansira iz javnih sredstava.
- p. "Učenik" je svako lice upisano u bilo koji program osnovnog ili srednjeg obrazovanja.
- q. "Škola" je svaka obrazovna ustanova koja pruža obrazovne usluge 0, 1. 2. i 3. Stepena MSKO-a.
- r. "školski utemeljen nastavni plan i program" je onaj deo nastavnog programa o kome svaka pojedinačna škola donosi odluku.
- s. "školska godina" predstavlja period koji počinje u septembru jedne godine i završava se u avgustu sledeće godine, sa tačnim datumima koji se određuju godišnje od strane MONT-a, u trajanju od 45 uzastopnih nedelja.
- t. "Srednje obrazovanje" se odnosi na niže i više srednje obrazovanje osim, kada je drugačije naznačeno.
- u. "Viši stručnik za obrazovanje" je Viši stručnik za obrazovanje MONT-a koji je u određenoj opštini, ili više opština, ili lice koje izvršava ove obaveze na određeno vreme.
- v. "Specijalno obrazovanje" predstavlja obrazovanje za učenike sa smetnjama u učenju, koje zahteva posebna obrazovna.
- w. "Odbor za razmatranje obuke nastavnika" treba da predstavlja određeno telo pod tim ili nekim drugim imenom, kojeg je osnovalo MONT, a čija je dužnost da odobri obučavanje, prekvalifikaciju i stručni razvoj nastavnika.
- x. "Savet za učbenike i nastavni plan i program" predstavlja telo pod tim ili nekim drugim imenom, koje je osnovano od strane MONT-a sa obavezom da MONT-u preporuči odobrenje učbenika i sličnih materijala koji se koriste u obrazovnim ustanovama.
- y. "Vaspitno-obrazovna ustanova" je svaka javno finansirana obrazovna institucija koja nije škola, i koja pruža obrazovne usluge u skladu sa 3. Stepenom MSKO-a.
- z. "Stručno obrazovanje" znači obrazovanje u skladu sa 3. i 4. Stepenom MSKO-a neposredno vezano za pripremu lica za plaćeno ili neplaćeno zaposlenje, ili plaćeno samozaposlenje. Može se izvoditi u vaspitno-obrazovnim ustanovama ili, prema određenim aranžmanima, na radnim mestima ili kod kuće.

Član 2.

Polje delovanja ovog zakona

2.1 Ovaj zakon

a) se odnosi na sve javno i privatno predškolsko, osnovno, niže srednje i više srednje obrazovanje u školama i vaspitno-obrazovnim ustanovama na Kosovu, ako nije drugačije posebno određeno; i

b) sadrži pomoćne odredbe za predškolsko obrazovanje.

2.2 MONT izdati se sa predlozima najkasnije do 31. decembra 2003. godine za izradu sistema ne-tercijarnog obrazovanja unutar Kosova, obrazovanja posle srednje škole, kao i ostalog obrazovanja za odrasle (4. Stepen MSKO-a), a najkasnije do 1. oktobra 2004. godine mora izdati sa predlozima za razvoj predškolskog obrazovanja (nulti Stepen MSKO-a).

2.3 Do razvoja opšte kosovske politike o predškolskom obrazovanju, pristup nultom Stepenu (predškolskom obrazovanju) je u nadležnosti svake pojedinačne opštine, u skladu sa sledećim kriterijumima:

a) Pohađanje predškolskog obrazovanja je dobrovoljno, a opština može ograničiti upis iz ekonomskih razloga. Opština može zahtevati, ili se u svoje ime određi cene pohađanja, prevoza, hrane i svih drugih usluga koje su povezane sa odredbama predškolskog obrazovanja; i

b) Trajanje, radno vreme i ostala pitanja u vezi sa predškolskim obrazovanjem reguliše od MONT-a.

Član 3. Pravo na obrazovanje

3.1 Osnovna dužnost MONT-a ustanovljena odredbama ovog zakona i važećim zakonima je da promoviše obrazovanje ljudi na Kosovu i daje na raspolaganje adekvatan i efikasan program za osnovnu i srednju školu dostupnan svima.

3.2 Ni jednom detetu ne može da se uskrati pravo na obrazovanje. Pri unapređenju ovog prava, moraju se primenjivati sledeći principi:

a) Obrazovanje u javno financiranim školama 1. 2. i 3. Stepena je besplatno.

b) Sredstva za nastavu i učenje (kao npr.: udžbenici) u školama prvog stupnja da je se besplatno, dok za drugi i treći stepen daje Vlada ukoliko ima finansijskih sredstava.

c) Svako dete ima pravo da uči svoj maternji jezik u osnovnoj i srednjoj školi ukoliko se ispunjavaju predviđeni uslovi od Ministrije.

3.3 Ministarstvo može izdati uputstva zahtevajući od učenika 3. Stepena da sami obezbede za vlastitu upotrebu nastavna sredstva i opremu koja im je obično potrebna za predmet koji pohađaju, da plate standardnu taksu za polaganje javnih ispita, uključujući uslove pod kojim se ove takse mogu izbeći, a materijali obezbediti besplatno.

3.4 U primeni svojih prava i obaveza prema ovom zakonu, MONT i opštine moraju da poštuju pravo roditelja omogućiti obrazovanje i nastavu u skladu sa međunarodnim instrumentima za ljudska prava.

Ćlan 4. Ciljevi obrazovanja

4.1 Ciljevi programa osnovnog i srednjeg obrazovanja su:

- (a) razvijanje liĉnosti uĉenika, njegovih talenata i mentalnih i fiziĉkih sposobnosti do najvi{eg potencijala.
- (b) Razvijanje kod uĉenika ose}anja po{tovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, i principa zagantovanih Poveljom Ujedinjenih Nacija i Evropskom Konvencijom za za{titu ljudskih prava i osnovnih sloboda;
- (c) Razvijanje kod uĉenika ose}anja po{tovanja svojih roditelja i nastavnika, vlastite kulture identiteta, jezika i vrednosti, na dobrobit kako Kosova i svih njegovih zajednica, tako i kultura koje su razliĉite od njihove vlastite;
- (d) Pripremanje uĉenika za odgovoran `ivot u slobodnom dru{tvu, u duhu razumevanja, mira tolerancije, jednakosti polova i prijateljstvu me|u svim ljudima, etniĉkim, nacionalnim i religijskim grupama i licima autohtonog porekla;
- (e) Razvijanje ose}anja po{tovanja prema okru`enju kod uĉenika.

4.2 Celokupno uĉenje mora da bude prilago|eno sposobnostima i sklonostima uĉenika kao pojedinca.

4.3 MONT mo`e da izda uputstva koja dopunjuju op{te ciljeve i principe obrazovanja.

4.4 Naglasak se stavlja na uspostavljanje dobre saradnje izme|u uĉenika, nastavnika, {kola, vaspitno-obrazovnih ustanova i radnih mesta.

4.5 Obrazovanje na svim Stepenima mora da obezbedi i promovi}e mentalno i fiziĉko zdravlje svih uĉenika.

4.6 Sva lica povezana sa obrazovnim institucijama koje su osnovane ili funkcioniu prema ovom zakonu, moraju da preduzmu sve potrebne korake kako bi osigurali da uĉenici ne budu povre|eni ili izlo`eni bilo kakvim uvredljivim reĉima ili radnjama. Telesna kazna i svaka druga vrsta ka`njavanja je zabranjena u svim obrazovnim institucijama bilo da se radi o javno finansiranim ili privatnim.

4.7 Javne obrazovne institucije moraju da se suzdr`avaju od religijskog poduĉavanja ili drugih aktivnosti koje popularizuju bilo koju specifiĉnu religiju.

4.8 Politiĉko znanje neophodno za inteligentno gra|anstvo se vrednuje u kosovskom obrazovnom sistemu. Javne obrazovne institucije moraju da se suzdr`avaju od politiqkog poduĉavanja ili aktivnosti koje podr`avaju ili se suprotstavljaju nekoj odre|enoj politiqkoj stranki.

Poglavlje 2. Organizacija osnovnog i srednjeg obrazovanja

Ćlan 5. Nediskriminacija

5.1. Pristup i napredovanje kroz sve Stepene osnovnog i srednjeg obrazovanja na Kosovu treba da budu omogu}eni bez direktne ili indirektna diskriminacije po bilo kojoj stvarnoj ili pretpostavljenoj osnovi kao {to su pol, rasa, seksualna orijentacija, braćno stanje, boja ko`e, jezik, veroispovest, politićka i druga mi{ljenja, nacionalno, etnićko ili socijalno poreklo, pripadnost nacionalnoj zajednici, imovinski status, poreklo ili neki drugi status ućenika ili njegove porodice.

5.2. Obrazovanje ućenika sa smetnjama u ućenju je propisano u Poglavlju 7. ovog zakona.

Ćlan 6. Organizacija obrazovnog programa na Kosovu

6.1 Program pred{kolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja na Kosovu mora da bude organizovan prema slede}im MSKO Stepenima:

- (a) Nulti stepen: pred{kolsko obrazovanje (uobićajeno od 3. do 6. godine)
- (b) Stepen 1: osnovno obrazovanje (prva etapa osnovnog obrazovanja) traje 5 godina (uobićajeno od 6. do 12. godine)
- (c) Stepen 2: ni`e srednje obrazovanje (druga etapa osnovnog obrazovanja) traje 4 godine (uobićajeno od 12. do 15. godine)
- (d) Stepen 3: vi{e srednje obrazovanje traje 3 godine ili 4 godine u zavisnosti od nastavnog plana i programa koji odre}uje MONT (uobićajeno od 15. do 19. godine).

Ćlan 7. Obavezno obrazovanje

7.1. Obavezno {kolovanje poćinje sa poćetkom {kolske godine nakon datuma kada dete puni {est (6) godina `ivota (minimalan uzrast obaveznog obrazovanja).

7.2. Obavezno {kolovanje prestaje ili zavr{etkom devete {kolske godine nakon dana upisa deteta u osnovnu {kolu, ili na dan kada ućenik napuni 15 godina, zavisno od toga koji se datum pada ranije.

7.3. MONT mo`e izdati uputstva kako bi se izbegle nepravilne situacije, koje proizlaze u vezi sa [uslovima za obavezno obrazovanje, koji su propisani u ćlanu 7.1 i 7.2.

7.4. Op{tinska direkcija za obrazovanje mo`e upisati u {kolu dete koje je ispod minimalnog uzrasta propisanog za obavezno obrazovanje na poćetku {kolske godine, {to zavisi od preporuka i lekara i psihologa.

7.5. Osnovne (1. Step) i ni`e srednje (2. Step) {kole osnivaju se u svakoj op{tini. {kole ovih Stepena mogu biti kombinovane.

7.6. MONT je, u saradnji sa opštinama, odgovorno za nabavku adekvatnih udžbenika i čitanki, opreme za pisanje i crtanje, kao i za druga nastavna sredstva u školama koje su osnovane shodno članu 7.5.

7.7. Svaka škola ima svoje područje iz kojeg dobija učenike: svi učenici uzrasta za obavezno školovanje, koji imaju prebivalište u tom području, imaju pravo da se upišu i pohađaju školu odgovarajućeg stepena.

7.8. Pohađanje pripadajuće škole odgovarajućeg stepena je obavezno za učenike uzrasta za obavezno školovanje, osim ako nisu prebačeni u drugu školu ili oslobođeni pohađanja škole, kako je niže određeno ovim zakonom.

7.9. MONT može samo u izuzetnim slučajevima osloboditi učenika obaveze da pohađaju školu, kako je to propisano članom 7.8, ako se utvrdi da je to u interesu učenika., a i tada samo na zahtev roditelja učenika.

7.10. Roditelj učenika koji živi izvan područja iz kojeg škola dobija svoje učenike može za određenu obrazovnu instituciju da podnese zahtev dotičnoj opštini kako bi upisao učenika u tu instituciju; ovakva mesta treba da budu raspoređena na pravedan način uz odgovornost opštine na osnovu jasnih, objavljenih kriterijuma.

7.11. Roditelj koji je nezadovoljan postupkom povodom rešavanja zahteva navedenog u članu 7.10, ili razlozima navedenim u odluci u vezi sa njegovim zahtevom, ima pravo da se žali MONT-u, koje ima pravo da zatraži od opštine da ponovo razmotri svoju odluku.

7.12. Ako se, iz obzira prema ostalim učenicima pokaže potrebnim, a druge mere za rešavanje problema se pokažu neuspesne, opštinska direkcija za obrazovanje može da odluči da premesti učenika osnovne ili niže srednje škole u drugu školu od one koju učenik ima pravo da pohađa, na osnovu sledećeg:

a) Ako nema odgovarajućeg slobodnog mesta odgovarajućoj školi unutar opštine, učenik može biti premešten u školu izvan njegove opštine, osim ako je za to potrebno da se učenik preseli, ili ako put od kuće do škole zbog toga postane preterano dug.

b) Roditelj koji je nezadovoljan odlukom opštinske direkcije za obrazovanje po pitanju iz ovog člana ima pravo da se žali MONT preko Višeg sudbenika za Obrazovanje.

7.13. Ako direktor škole smatra primerenim, i u najboljem interesu za učenike, on/ona može, na osnovu pismenog zahteva upućenog od strane roditelja učenika, da odobri pojedinim učenicima odsustvovanje iz škole za period od najviše dve nedelje.

7.14. Prekršaj čini roditelj deteta koje ima godine starosti za obavezno obrazovanje ako:

(a) ne upiše svoje dete u školu, i to ili u javnu ili u privatnu školu, koja ima dozvolu za rad i koja odgovara detetovom uzrastu i stepenu obrazovanja; ili

(b) ne nađe alternativno rešenje za obrazovanje deteta, koje je odobrio MONT.

7.15. Ako je učenik odsutan sa obavezne nastave, njegov roditelj može biti kažnjen

novčanom kaznom, ako je odsustvo rezultat namerne radnje ili nemara roditelja. Krivična prijava može biti podneta, ako tako odluči opština. U ovakvim slučajevima, opština obaveštava MONT. Maksimalna kazna se određuje u skladu sa važećim zakonom.

Član 8. Više srednje obrazovanje

8.1. Pristup 3. Stepenu (višem srednjem obrazovanju) je otvoren za učenike na dobrovoljnoj bazi.

8.2. Prijem se vrši preko pravednog selektivnog sistema kojim upravljaju opštine u skladu sa smernicama koje treba da budu izdate od strane MONT-a. Prijem se zasniva na zahtevu koji je potpisao učenik, i zavisi samo od zadovoljavajućeg završetka nastavnog plana i programa 2. Stepena, koji odgovara nastavi na 3. Stepenu.

8.3. Stručno obrazovanje 3. Stepena može se odvijati u školama ili u vaspitno-obrazovnim ustanovama, ili u privatnim i javnim preduzećima. Za programe stručnog obrazovanja mogu se propisati drugačiji uslovi za upis.

8.4. Škola ili vaspitno-obrazovna ustanova može kao odgovor na zahtev da dozvoli učeniku da odloži ili prekine svoje školovanje.

Član 9. Dodatna prava i obaveze roditelja

9.1. Roditelji imaju osnovno pravo i dužnost da obezbede da se njihovo dete obrazuje u skladu sa ovim zakonom.

9.2. Roditelji imaju pravo da se jave nastavniku, direktoru škole, i naposljetku MONT-u, na kvalitet nastave, a MONT uređuje postupak po kojima se pravedno rešavaju ovakve žalbe.

9.3. Roditelji imaju pravo da se jave nastavniku, direktoru, i naposljetku opštini u vezi sa prostorijama obrazovne institucije.

9.4. Roditelji imaju pravo da učestvuju na izborima za članstvo u školskom odboru dotične škole ili vaspitno-obrazovne ustanove.

Poglavlje 3. Dužnosti Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije

Član 10. Opšte dužnosti

10.1. U izvršavanju svojih prava i dužnosti prema ovom zakonu i važećem zakonu, MONT mora da:

(a) promovira jednakost mogućnosti za pristup osnovnom i srednjem obrazovanju, za usavršavanje i dokvalifikaciju radnika, kao i za sve druge vidove obrazovanja;

(b) po{tuje i promovije prava dru{tvenih zajednica i njihovih članova, osnovanih shodno Poglavlju 4. Ustavnog okvira za privremenu samoupravu;

(c) sara|uje sa Specijalnim Predstavnikom Generalnog Sekretara u izvr{avanju njegovih direktnih odgovornosti prema rezoluciji Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 (1999) da {titi i unapre|uje ljudska prava, kao i da podr`ava mirovne aktivnosti, i izvr{avanju svojih ovlasti koje su mu poverene na osnovu Poglavlja 4, član 4.6 i Poglavlja 8, član 8.1 (a) Ustavnog okvira za privremenu samoupravu.

10.2. MONT izdaje uputstva u vezi sa evidentiranjem, cúvanjem i za{titom ličnih podataka na svim nivoima u obrazovnom sistemu, uzimaju}i u obzir slede}e kriterijume:

a) Slu`beni dokumenti izdati od strane obrazovnih institucija ne mogu sadr`avati nikakve druge lične podatke izuzev imena i prezimena i datuma ro|enja.

b) Lični podaci koji se odnose na status nacionalnosti ili veroispovesti mogu biti evidentirani samo u svrhu statističkog pra}enja koje poma`e promovisanju jednakih {ansi, i ne mogu se upotrebiti u druge svrhe. Ovi podaci ne mogu biti evidentirani na naćin da se pojedinca mo`e identifikovati preko njih.

10.3. MONT je odgovorno za izdavanje radne dozvole privatnim obrazovnim institucijama.

10.4. MONT dostavlja Godi{nji izve{taj Skup{tini o pred{kolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju.

10.5. MONT obavlja sve ostale funkcije navedene u va`em zakonu.

Ćlan 11. Planiranje i koordinacija

11.1. MONT planira, koordinira i nadzire razvoj pred{kolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja na Kosovu uz konsultacije sa op{tinama.

11.2. MONT naroćito planira i razvija kapacitete za vi{e srednje obrazovanje (3. Stepen), po{tuju}i ekonomske i dru{tvne potreba Kosova, `elje naprednih ućenika i potrebe dru{tva za vi{im srednjim obrazovanjem u svim podrućjima ućenja i za različite starosne grupe, uzimaju}i u obzir svoju odgovornost za obrazovanje u zatvorima i dru{tvenim i zdravstvenim institucijama, kao i potrebu za specijalnim obrazovanjem.

11.3. MONT donosi odluku o osnivanju i lokalitetu obrazovnih institucija vi{eg srednjeg Stepena.

Ćlan 12. Sadr`aj obrazovanja

12.1. MONT je odgovorno za osnivanje i progresivno razvijanje sadr`aja javnog obrazovanja, u saradnji sa nastavnicima i strućnjacima, i u skladu sa ciljevima postavljenim u ćlanu 4. ovog

zakona. Pri izvršavanju svojih dužnosti, MONT će se ugledati na najbolju evropsku i svetskom praksu.

12.2. MONT izdaje uputstva u vezi sa nastavnim planom i programom koji se uči na svim Stepenima osnovnog i srednjeg obrazovanja, uključujući:

(a) predviđanje minimuma nastavnih časova za osnovni nastavni plan i program, kao i za školski utemeljen nastavni plan i program;

(b) centralnu metodologiju i nastavni program predmeta, ciljeve i zadatke nastave za svaki predmet u svojim glavnim fazama iz osnovnog nastavnog plana i programa za osnovne i niže srednje škole, detalje osnovnog nastavnog plana i programa koje određuje i revidira MONT, prati i tok konsultacija između MONT-a, predstavnika nastavnika, predstavnika opština, i domaćih i međunarodnih obrazovnih stručnjaka preko mehanizama koji treba da budu uspostavljeni od strane MONT-a; i

(c) odobravanje školski utemeljenog nastavnog plana i programa po preporuci Viješbenika za obrazovanje za svaku opštinu;

12.3. Uzimajući u obzir odredbe člana 3.2 (c), MONT mora da izda smernice najkasnije do 31. decembra 2003. godine, u vezi sa učenjem albanskog jezika od strane učenika kojima to nije maternji jezik, kao i učenjem drugih regionalnih i međunarodnih jezika.

12.4. MONT izdaje uputstva u vezi sa ocenama učenika, albi na ocenu, školskim i javnim ispitima i svedočanstvima.

12.5. MONT reguliše obuku za nastavnike, njihov upis i prekvalifikaciju u skladu sa važećim zakonom, uključujući i osnivanje Odbora za ocenu obuke nastavnika.

12.6. MONT odobrava udžbenike koji se koriste u javnim školama, na osnovu otvorenog i javnog konkursa, i osniva Viješbe za udžbenike, koje ga savetuje po ovim pitanjima.

12.7. MONT kroz odgovarajuću instituciju čini stručnu kontrolu kvaliteta nastave u osnovnoj i srednjoj školi.

Član 13. Uređivanje i nadzor

13.1. MONT je odgovorno da podržava i nadzire sprovođenje ovog zakona, i uputstava izdatih na osnovu njega, od strane opština i škola.

13.2. Bez predrasuda o svojim odgovornostima koje proizilaze iz drugih odredbi ovog zakona, MONT:

(a) izdaje uputstva koja regulišu:

(i) [školski godišnji kalendar, časove učenja, pauze u toku školskog dana, školske praznike i druga srodna pitanja. Vreme predviđeno za nastavu ne bi smelo biti manje od 37 sedmica u okviru 45 uzastopnih sedmica tokom školske godine;

- (ii) maksimalnu veličinu razreda: različita uputstva mogu biti data prema tome da li postoji jedna ili više od jedne uzrastne grupe u razredu, a izuzetak od maksimalne veličine razreda može odobriti Ministarstvo za obrazovanje pod posebnim okolnostima;
- (iii) uslove vezane za bezbednost. i

(b) re{ava izuze}a i `albe upu}ene od strane op{tina, ućenika, nastavnika ili roditelja, kako je dalje propisano ovim zakonom;

13.3. MONT sprovodi povremene inspekcije obrazovnih institucija i izdaje preporuke za poboljšanje njihovog rada. Ako se uoće okolnosti koje dovode do kr{enja ovog zakona ili uputstava izdanih na osnovu njega, MONT može nalo`iti da se te okolnosti otklone.

13.4. MONT obezbeuje da regrutovanje i zapo{ljava radnika u obrazovne ustanove, koje vr{i op{tina, odgovara pozitivnoj praksi i va`em zakonu i postupcima.

13.5. MONT dalje:

(a) imenuje i zapo{ljava direktora za svaku op{tinsku {kolu po primanju preporuka od zajedničke panel-grupe sastavljene od predstavnika MONT-a i op{tine, koji se osniva u skladu sa uputstvom MONT-a; i

(b) zapo{ljava nastavnike u javne obrazovne institucije dok se ne zavr{i prenos zaposlenja nastavnika na op{tine, najkasnije do 30. juni 2003. godine.

13.6. MONT može preneti obaveze za obrazovne i institucionalne mere na zahtev op{tina.

Ćlan 14. Finansiranje

14.1. Unutar op{tih odredbi prema va`em zakonu za finansiranje javnih slu`bi na Kosovu, MONT doznacava sredstva op{tinama za izvr{avanje njihovih funkcija na polju osnovnog i srednjeg obrazovanja.

Ćlan 15. Ostale funkcije MONT-a

15.1. MONT razvija pravila i protokole za specijalno obrazovanje, a posebno:

(a) poma`e op{tinama, kroz dodatno finansiranje ili druga sredstva, kako bi ih razre{ili odgovornosti prema licima sa smetnjama, ili drugim licima kojima je potrebna primena odredbi specijalnog obrazovanja;

(b) obezbeuje da se pripremaju ud`benici i druga obrazovna sredstva za specijalno obrazovanje;

(c) izdaje uputstva o specijalnom obrazovanju.

15.2. MONT neposredno posebno obezbeđuje {kolovanje lica u zatvoru ili institucijama za maloletne delikvente, kao i za one koji se nalaze u institucijama za mentalno bolesne ili koji su podvrgnuti dugotrajnoj hospitalizaciji.

Ćlan 16. Kosovski odbor roditelja za obrazovanje

16.1. MONT osniva Kosovski odbor roditelja za obrazovanje (KORZO). Odbor mora da ima devet (9) članova. Mandat ovog tela je četiri (4) godine, a članovi biraju predsedavaju}eg i dopredsedavaju}eg.

16.2. Funkcije KORZO-a moraju da predstavljaju interese roditelja, da izlo`e MONT-u sve aspekte osnovnog i srednjeg obrazovanja na Kosovu, i da budu osnovna veza u komunikaciji i konsultacijama izme|u MONT-a i roditelja.

16.3 MONT izdaje uputstva o radu KORZO-a, uključuju}i i proceduru kandidovanja i izbora članova, uključuju}i članove razlićitih dru}tvenih zajednica.

Poglavlje 4. Obaveze op{tina

Ćlan 17. Op{te obaveze op{tina

17.1. U izvr{avanju prava i du`nosti prema ovom zakonu i va`em zakonu, u pogledu obezbeđivanja obrazovanja dece i odraslih u odre|enoj op{tini, svaka op{tina:

- (a) promovije jednake {anse u pristupu osnovnom i srednjem obrazovanju u op{tini, u savr{avanju i obuci radnika, kao i u svim drugim aspektima obrazovanja;
- (b) po{tuje i popularizuje prava zajednica i njihovih članova, osnovanih u Poglavlju 4. Ustavnog okvira za privremenu samoupravu.

17.2. Op{tina promovije saradnju izme|u nastavnika, ućenika i vaspitno-obrazovnih ustanova, kao i izme|u vaspitno-obrazovnih ustanova i ućenikovog doma;

17.3. Lićne podatke o ućenicima evidentira op{tina u obliku koji odobrilo MONT i u skladu sa ćlanom 10.2 (b) ovog zakona.

Ćlan 18. Planiranje i koordinacija

18.1. Op{tina tako|e:

- (a) sarauje sa MONT-om u svojoj ulozi planiranja i koordinacije razvoja pred{kolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja na Kosovu;

(b) vr{i planiranje razvoja osnovnog i srednjeg obrazovanja u op{tini uz konsultacije sa MONT-om i drugim op{tinama;

18.2. Op{tina sara|uje sa drugim op{tinama u zajedni{kim obrazovnim projektima, deljenju fizi{kih i kadrovskih resursa, i raspodeli sredstava za takve projekte i sli{ne namene.

Ćlan 19. Regulisanje i nadzor

19.1. Op{tina tako|e:

(a) u saglasnosti sa MONT-om, reguli{e osnivanje, spajanje, odvajanje i zatvaranje javno finansiranih obrazovnih institucija nultog, 1. i 2. i 3. Stepena unutar op{tine;

(b) reguli{e koje {kole su namenjene odre|enom podru{ju iz kojeg {kola dobija svoje u{enike u op{tini;

19.2. Op{tina je odgovorna za:

(a) odr`avanje i popravku zgrada i opreme javno finansiranih obrazovnih institucija i osiguravanje nabavljanja i odr`avanja pomo}nih usluga u svrhu fizi{kog blagostanja u{enika uklju{uju}i sve`u vodu, sanitarne prostorije i zdravstvene usluge;

(b) osiguravanje da okolno urbano ili ruralno okru`enje {kole bude u skladu sa pravom u{enika na sigurno i humano spoljno {kolsko okru`enje;

(c) u saradnji sa MONT-om, promovisanje ciljeva socijalne politike i javnog zdravstva kroz nastavne i vannastavne aktivnosti, uklju{uju}i programe za bezbednost na putu; kampanje za promovisanje reproduktivnog zdravlja i spre{avanje {irenja zaraznih bolesti; akcije protiv duvana i drugih oblika zloupotrebe droga;

(d) odobravanje lokalnih {kolskih praznika u skladu sa va`e}im zakonom;

(e) odobravanje {kolskih pravila.

19.2. Op{tina je odgovorna za:

(a) odr`avanje i popravku zgrada i opreme javno finansiranih obrazovnih institucija i osiguravanje nabavljanja i odr`avanja pomo}nih usluga u svrhu fizi{kog blagostanja u{enika uklju{uju}i sve`u vodu, sanitarne prostorije i zdravstvene usluge;

(b) osiguravanje da okolno urbano ili ruralno okru`enje {kole bude u skladu sa pravom u{enika na sigurno i humano spoljno {kolsko okru`enje;

- (c) u saradnji sa MONT-om, promovisanje ciljeva socijalne politike i javnog zdravstva kroz nastavne i vannastavne aktivnosti, uključujući programe za bezbednost na putu; kampanje za promovisanje reproduktivnog zdravlja i sprečavanje širenja zaraznih bolesti; akcije protiv duvana i drugih oblika zloupotrebe droga;
- (d) odobravanje lokalnih školskih praznika u skladu sa važećim zakonom;
- (e) odobravanje školskih pravila.

Član 20. Osoblje

20.1. Opština obezbeđuje da se regrutovanje i zapošljavanje radnika u obrazovnim institucijama obavlja u skladu sa pozitivnom praksom i važećim zakonom i postupcima.

20.2. Opština je odgovorna za:

- (a) zapošljavanje i plaćanje opštinskih obrazovnih administratora i nenastavnog osoblja u javno finansiranim obrazovnim institucijama;
- (b) zapošljavanje i plaćanje nastavnog osoblja u javnim obrazovnim institucijama od vremena kada MONT prenese zapošljavanje nastavnika na opštinu, prema članu 13.5 (b) ovog zakona;
- (c) učestvovanje u izboru direktora i nastavnika koji će biti zaposleni u opštinskim školama;
- (d) uočavanje potreba i, u saradnji sa Višim službenikom za obrazovanje za određenu opštinu, podnošenje zahteva za dokvalifikaciju direktora i nastavnika opštinskih škola odgovarajućem telu;
- (e) besplatno omogućavanje pristupa nastavnika i pomoćnog osoblja obrazovnim institucijama, zgradama i prostorijama opštinskih škola, u svrhu profesionalnog usavršavanja, kako je navedeno u članu 28. ovog zakona;

Član 21. Finansiranje

21.1 Unutar opštinih i specijalnih odredbi prema važećem zakonu o finansiranju javnih službi na Kosovu, opština je odgovorna za obezbeđivanje sredstava za obrazovne institucije u opštini i planiranje i upravljanje ovakvim sredstvima na troškovno-efikasan način;

Član 22. Školski prevoz

22.1. Opština obezbeđuje siguran i efikasan prevoz za učenike obaveznog obrazovanja da dođu u školu. Opština može naplaćivati, ili se na svoju volju odrediti, troškova školskog prevoza po punoj ekonomskoj ceni za:

- (a) one učenike koji stanuju unutar područja iz kojeg škola dobija svoje učenike, ako su oni udaljeni od škole četiri (4) kilometra, osim učenika sa smetnjama;
 - (b) one učenike koji stanuju izvan područja iz kojeg škola dobija svoje učenike.
 - (c) učenike viših srednjih škola.
- 22.2. Općina obezbeđuje siguran i efikasan prevoz za nastavnike koji putuju iz grada u selo i obratno.

Član 23. Ostale funkcije

23.1. Općina vrši:

- (a) rešavanje žalbi na odluke upravnih organa obrazovnih institucija, na način kako je dalje propisano u ovom zakonu;
- (b) aktivno revidira obezbeđivanje specijalnog obrazovanja: u tom smislu, općina se može, u meri u kojoj se to pokaže potrebnom ili poželjnom u svrhu koordiniranja odredbi za decu sa specijalnim obrazovnim potrebama, konsultovati sa MONT-om, kao i sa drugim općinama;
- (c) obavljanje procene specijalnih potreba, kako je dalje definisano ovim zakonom;
- (d) izvršavanje svih drugih funkcija određenih u važećem zakonu.

Poglavlje 5. Upravljanje i rukovođenje obrazovnim institucijama

Član 24. Direktor

- 24.1. Direktor svake općinske škole se imenuje u skladu sa procedurom propisanom u članu 13.5(a).
- 24.2. Lice imenovano za direktora mora da zadovoljava uslove konkursa objavljene u uputstvima izdatim za vrstu škole ili razredni stepen za koji se postavljaju, a imenovano lice moralo je pre toga raditi najmanje tri godine kao nastavnik ili upravnik u školi ili drugom obliku obrazovne uprave.
- 24.3. Podređen MONT-u, općini i školskom odboru, direktor je odgovoran za akademsku i općtu upravu škole.
- 24.4. Direktora može smeniti MONT iz opravdanog razloga, definisanog kao:
- (a) osuda za teško krivično delo;

(b) nesposobnost da obavlja funkcije na svom položaju zbog fizičke ili mentalne nesposobnosti dokazane nalazom nezavisnog lekara opšte prakse, postavljenog od strane MONT-a; ili

(c) prema mišljenju MONT-a, pravljenje uzastopnih grešaka ili stalno odbijanje, zanemarivanje ili nesposobnost za obavljanje dužnosti koje proizilaze iz njegovog položaja, u skladu sa ciljevima obrazovanja propisanim u članu 4.

24.5. žalbu protiv smenjivanja od strane MONT-a prema odredbama ovog člana, rečava sud ili nadležna sudska vlast.

24.6. Direktor priprema za objavljivanje godišnji izveštaj o radu škole i daje ovu informaciju na zahtev opštini, MONT-u ili Specijalnom predstavniku Generalnog sekretara.

24.7. Direktor imenuje zamenika čije dužnosti uključuju zamenu direktora kada je ovaj odsutan.

[kola može imati zamenika direktora. Kriterije za otvaranje novog radnog mesta za zamenika direktora određuje MONT u saradnji sa opštinama.

Član 25.

Višestrubenik za obrazovanje

25.1. MONT imenuje Višestrubenika za obrazovanje za svaku opštinu 2 ili više opština, zavisno od potreba.

25.2. Funkcija Višestrubenika za obrazovanje u svakoj opštini je da obavlja ovlaštenja koja mu daje ovaj zakon, i ona ovlaštenja koja ovaj zakon daje MONT-u, a koja MONT posebno poverava Višemstrubeniku za obrazovanje.

Član 26.

Opštinski direktor za obrazovanje

26.1. Svaka opština imenuje Opštinskog direktora za obrazovanje.

26.2. Funkcija Opštinskog direktora za obrazovanje je da obavlja ona ovlaštenja koja su mu poverena ovim zakonom, kao i ona ovlaštenja koja ovaj zakon dodeljuje opštini, a koja opština posebno poverava Opštinskom direktoru za obrazovanje.

26.3. Glavni izvršni funkcioner opštine, koji deluje preko Opštinskog direktora za obrazovanje, je odgovoran za efikasno, efektivno i ekonomično upravljanje svim resursima koji su vezi sa opštinskim dužnostima i obavezama koje se odnose na obrazovne institucije u opštini.

26.4. Tamo gde se shodno odredbama ovog zakona bilo koji element finansijskih ovlaštenja prenosi na školski odbor ili direktora, obaveze Glavnog izvršnog funkcionera preko Opštinskog direktora za obrazovanje se ograničavaju kako bi se osiguralo da takvo finansijsko ovlaštenje podleže reviziji, na način kao da ga je izvršavala opština.

Ćlan 27. Ne-diskriminacija pri imenovanju

Sva imenovanja koja se vrše prema članu 24, 25. i 26. treba da budu izvršena prema ličnim zaslugama, prateći javni konkurs, bez neposredne ili posredne diskriminacije po bilo kojoj stvarnoj ili pretpostavljenoj osnovi kao što su pol, rasa, seksualna orijentacija, bračno stanje, boja kože, jezik, veroispovest, politička i druga uverenja, nacionalno, etničko ili socijalno poreklo, pripadnost nacionalnoj zajednici, imovinski status, poreklo ili neki drugi status.

Ćlan 28 Obuka imenovanih služenika

28.1. Od svih lica imenovanih za direktora, Višeg služenika za obrazovanje ili općinskog direktora za obrazovanje, kao i svih drugih lica koja su odgovorna za upravu u obrazovnim institucijama traži se da, do 31. decembra 2003. godine, uspešno završe program obuke rukovođenja i upravljanja, koji je odobrilo MONT.

28.2. Od 1. juna 2005. godine, svi podnosioci zahteva za imenovanje na mesta bliže određena u stavu 24.5. moraju uspešno završiti program obuke rukovođenja i upravljanja, koji je odobrilo MONT, pre nego što budu imenovani.

Ćlan 29. školski odbori

29.1. Svaka javno finansirana obrazovna institucija ima školski odbor. U slučaju da školski odbor ne može biti osnovan, ili se ni jednom ne sastane u periodu od tri meseca, njegove dužnosti preuzima direktor, nastavljajući sa daljnjim pokušajima da osnuje školski odbor i sazove sastanak najmanje jednom godišnje.

29.2. školski odbor se sastoji od sledećeg broja članova iz redova relevantnih grupa:

(a) 3 predstavnika roditelja;

(b) 5 predstavnika nastavnika; i

(c) ako se radi o školama 2. i 3. Stepena (srednjim), 1 predstavnika učenika koji su izabrani od strane, i iz redova učenika koji pohađaju tu školu.

29.3. Izbor članova školskog odbora vrši se tajnim glasanjem.

29.4. školski odbor ima pravo da pridruži još predstavnika, bez prava glasa, vodeći računa da zadovolji potrebu da sve društvene zajednice sa značajnim brojem učenika u školi, kao i zaposlenih i predstavnika žireg društva, uključuju, gde god je to moguće, Kancelariju društvene zajednice, osnovanu prema članu 23.11. UNMIK-ove Uredbe br. 2000/45, budu zastupljene u školskom odboru.

29.5 članovi {kolskog odbora se imenuju na tri godine, pod uslovom da oni za sve vreme mandata budu roditelji učenika, nastavnici ili učenici u {koli, ve} prema tome kojoj grupi pripadaju. Predstavnici roditelja i nastavnika mogu biti izabrani i pridru`eni za drugo polugodi{te.

29.6 Predsednik {kolskog odbora bira se jednom godi{nje od strane Odbora iz redova predstavnika roditelja i mo`e da bude ponovo izabran.

29.7 Direktor {kole je sekretar {kolskog odbora. Direktor podnosi na zahtev Odboru izve{taj o aktivnostima i finansijama {kole, i ima pravo da predlo`i re{enja i ucestvuje u debati, ali ne i da glasa.

29.8 {kolski odbor mo`e pozvati Vi{eg slu`benika za obrazovanje i Op{tinskog direktora za obrazovanje, ili njihove postavljene zamenike, da prisustvuju sastancima {kolskog odbora, kako bi pru`ili informaciju ili dali obja{njenje, ili saslu{ali mi{ljenja Odbora.

29.9 {kolski odbor ima pravo da:

- (a) sastavi nacrt {kolskih pravila, koja treba da budu odobrena od strane op{tine;
- (b) izabere po jednog predstavnika roditelja i nastavnika da ucestuju u izboru direktora i nastavnika {kole, po postupku odre|enom ovim zakonom i dodatnim instrumentima u vezi s njom u va`em zakonu;
- (c) odluči o rasporedu sredstava prilo`enih {koli od strane roditelja i drugih lica izvan javnog bud`eta;
- (d) odredi vannastavne aktivnosti.

29.10 {kolski odbor vodi evidenciju o svom dobijajenom i potro{enom novcu, i podlo`an je postupku revizije kako se ova primenjuje u op{tini.

29.11. Pored toga, {kolski odbor se mora konsultovati u vezi sa:

- (a) prostornim razvojem {kole;
- (b) pitanjima {kolski utemeljenog nastavnog plana i programa;
- (c) mi{ljenjima op{tine na svaki politički ili konsultativni dokumenat povezan sa obrazovanjem na Kosovu;
- (d) datumima lokalnih [{kolskih] praznika;

i mo`e izneti svoje stavove po bilo kom pitanju vezanom za {kolu, ili za osnovno ili srednje obrazovanje u op{tini.

Ćlan 30. Saveti učenika

30.1 Svaki školski odbor osniva Savet učenika za obrazovnu instituciju, koji se sastoji od najmanje jednog člana iz svakog odeljenja, izabranog tajnim glasanjem, za sve škole 2. i 3. Stepena.

30.2 Funkcije Saveta učenika su da rade na poboljšanju boravka za učenje, uslova rada i opšteg interesa učenika, kao i da direktoru i školskom odboru iznesu mišljenja po ovim pitanjima.

Član 31. školska pravila

31.1. Svaka opština mora, nakon što primi predloge od školskog odbora, i mišljenje direktora na to, da odluči o pravilima ("školska pravila") za primerno ponašanje i disciplinu učenika u svakoj obrazovnoj instituciji.

31.2 Školska pravila propisuju prava i obaveze učenika, s obzirom da ona nisu propisana niti ovim zakonom, niti upravnim aktima ili uputstvima, ili važećim zakonom. Ona obuhvataju pravila ponašanja i bliže preciziraju postupke i mere koje se upotrebljavaju protiv učenika koji prekrši pravila, uključujući:

(a) privremeni gubitak privilegija da učestvuju u vannastavnim aktivnostima, za koji se učeniku prvo daje upozorenje,

(b) službeni ukor učenika i roditelja.

31.3. Školska pravila moraju da budu objavljena, javno izložena u svakoj školi, a primerak pravila treba da dobije svaki učenik na upisu. Sa svakom dopunom ili promenom školskih pravila svaki učenik mora biti upoznat na istovetan način. Upozorenje upućeno učeniku se smatra i upozorenjem upućeno roditelju. [školska pravila proglašavaju se na jeziku učenika koji pohađaju školu

31.4 Direktor ima primarnu odgovornost za sprovođenje školskih pravila, kao i za rešavanje bilo kakvog njihovog kršenja na pravedan i nepristrasan način. Ova dužnost može da bude poverena zameniku. Nijedna mera ne može da bude preduzeta protiv bilo kog učenika bez pružanja šanse učeniku da usmeno izloži svoj slučaj licu koje je zaduženo za rešavanje tih problema. U slučaju ozbiljne povrede pravila od strane učenika 1. i 2. Stepena školovanja, roditeljima se takođe pruža prilika da daju izjavu.

31.5. U slučaju nasilnog ili agresivnog ponašanja koje ometa nastavu drugim učenicima, direktor ili njegov zamenik mogu privremeno udaljiti učenika sa nekog predavanja ili uopšte iz škole za taj dan. Suspenzija duža od tog vremena, do mesec dana zahteva saglasnost Višeg službenika za obrazovanje. Dužnost Višeg službenika za obrazovanje je da posreduje sa namerom da rehabilituje učenika u školu. Suspenzija duža od jednog meseca može biti samo u nadležnosti opštine čija je dužnost da obezbedi alternativno školovanje za učenika.

Poglavlje 6. Osoblje

Član 32. Kvalifikacije i imenovanje radnika

32.1. Lica novopostavljena na mesta nastavnika u osnovnom i srednjem obrazovanju imaju određene stručne i obrazovne kvalifikacije koje odobrava Odbor za ocenu obuke nastavnika, osnovan prema članu 12.5. ovog zakona, ili do osnivanja takvog Odbora, odobravanje vr{i MONT.

32.2. Od svih nastavnika se tra`i da pro|e stručnu dokvalifikaciju i osposobljavanje u skladu sa zahtevom MONT-a. Celokupno {kolsko osoblje, uključuju}i pomo}no i administrativno osoblje, mora pro}i obuku koja se vr{i tokom slu`be, kako je to za njih propisano.

32.3. MONT izdaje uputstva u vezi sa zapo{l|avanjem, vremenom trajanja slu`be, unapređenjem, disciplinom, otpu{tanjem iz slu`be, i penzionisanjem nastavnika, kao i u vezi sa sprećavanjem korupcije i obezbe|ivanjem pravednosti, uključuju}i jednake plate mu{karaca i `ena, za posao iste stručnosti,. Ova uputstva moraju da budu u skladu sa ovim zakonom i va`im zakonom o dr`avnoj slu`bi, osim tamo gde va`e}i zakon o dr`avnoj slu`bi nije u skladu sa ovim zakonom, u kom slućaju ovaj zakon ima pravo prvenstva.

32.4. Sva slobodna mesta javno objavljuje:

- (a) MONT, kada se radi o mestu direktora ili nastavnika;
- (b) op{tina, kada se radi o mestu ostalog osoblja.

32.5. MONT i op{tina, koji su nadle`ni za zapo{l|avanje, treba da sprovede po{tene, otvorene i jasne postupke zapo{l|avanja, zasnovane na stručnoj spremi i iskustvu kandidata, kao i potrebama slu`be. Direktori {kola moraju učestvovati pri imenovanju nastavnika u svojim {kolama.

32.6. Ako se bira izme|u dva ili vi{e kandidata za mesto nastavnika, naglasak treba da bude stavljen na obrazovanje i iskustvo, nastavne potrebe koje radno mesto nastoji ispuniti, kao i kvalifikacije kandidata za to radno mesto. Ako ni jedan kandidat ne zadovoljava kvalifikacione zahteve postavljene ovim zakonom, vr{i se privremeno zapo{l|avanje. Osim ako nije dogovoren kra}i period zapo{l|avanja, ovakva zaposlenja se zavr{avaju poslednjeg dana one {kolske godine u kojoj je ugovor zakljućen.

32.7. Op{tine obezbe|uju obučavanje nastavnika sa onim praktićnim ve`bama i obukom u obrazovnim institucijama koje mo`e odrediti MONT.

32.8. Na mesto nastavnika ne mo`e biti postavljeno lice koje je do sada osu|ivano za bilo kakav prekr{aj, uključuju}i vre|anje ili nedolićno pona{anje prema deci, ili u bilo kakvoj vezi sa decom. Lice osu|ivano za ovakve prekr{aje treba odmah udaljiti iz slu`be, u skladu sa va`im zakonom. Kada je zaposleni radnik pod krivićnom istragom za vre|anje ili nedolićno pona{anje prema deci ili u bilo kakvoj vezi sa decom, on ili ona }e biti na pla}enom odsustvu sa posla dok ne bude poznat konaćni ishod istrage.

ćlan 33. Za{tita od prekoraćenja ovla{ }enja

33.1. MONT i opštine obezbeđuju da nastavnici imaju slobodu zagarantovanu zakonom, prilagođeno obrazovnom Stepenu za koji su zaposleni, da ispituju i proveravaju stečena znanja, kao i da predstave nove ideje i kontroverzne i neprihvaćene stavove unutar odobrenog nastavnog programa, bez stavljanja sebe u opasnost da izgube posao ili bilo koje druge privilegije koje imaju.

33.2. Pravo nastavnika na slobodu govora može biti zabranjeno jedino zakonom.

33.3. MONT i opština treba da obezbede da :

(a) nastavnici imaju slobodu organizovanja i okupljanja u skladu sa zakonom;

(b) osoblje bude zaštićeno od neposredne ili posredne diskriminacije po bilo kojoj stvarnoj ili pretpostavljenoj osnovi kao što je pol, rasa, seksualna orijentacija, braćni status, boja kože, jezik, veroispovest, politička i druga ubeđenja, nacionalno, etničko ili društveno poreklo, pripadnost nekoj nacionalnoj zajednici, imovinski status, status po rođenju ili neki drugi status.

33.4. Nastavnici i ostalo osoblje u obrazovnim institucijama imaju pravo da ospore svaku odluku ili akt opštine ili MONT-a u vezi s njima, pred nadležnim sudom.

33.5. MONT izdaje uputstva pomoću kojih upravlja okolnostima pod kojima nastavnik može dobiti dodatnu platu ili neplaćeno odsustvo, i ograničava pravnu odgovornost poslodavca u ovakvim slučajevima.

Član 34. Uslovi rada zaposlenih

Za radna mesta utvrđena zakonom, plata i uslovi rada moraju biti u skladu sa važećim zakonom o državnoj službi, prema članu 32.3. ovog zakona. Po pitanjima koja se tiču uslova rada radnika u obrazovnim institucijama, MONT se dogovara sa kosovskim prosvetnim sindikatom, kao i sa svim ostalim sindikatima koji predstavljaju relevantne kategorije zaposlenih.

Poglavlje 7. Specijalne potrebe

član 35. Pravo na specijalno obrazovanje

35.1. Učenici koji nemaju ili ne mogu da imaju korist od redovne nastave na zadovoljavajući način, imaju pravo na specijalno obrazovanje, a obaveza opštine je da to obezbedi u skladu sa odredbama ovog zakona i unutar okvira i ograničenja opštinskog budžeta.

35.2. Pri procenjivanju koju vrstu nastave obezbediti, poseban naglasak treba dati razvojnim mogućnostima pojedinca.

35.3. Sadržaj ponuđenih predmeta treba da bude takav da pojedinci imaju adekvatnu korist od nastave u vezi sa obrazovnim ciljevima koji su realni za njih. Učenici koji pohađaju specijalnu nastavu treba da imaju isti ukupan broj nastavnih časova kao i ostali učenici.

Član 36.

Upravni postupak u vezi odluka koje se tiču specijalnog obrazovanja

36.1. Na osnovu zahteva roditelja učenika, opština mora da izvrši neophodne radnje da se utvrdi da li postoji potreba za specijalnim obrazovanjem, a ako postoji, koji oblik nastave je potreban.

36.2. Nastavno osoblje takođe treba da razmotri da li je učeniku potrebno specijalno obrazovanje, i da obavesti direktora o svakoj takvoj potrebi.

36.3. Specijalno obrazovanje koje se obezbeđuje, planira se u saradnji sa roditeljima učenika i koliko je moguće sa učenicom, a naglasak treba da bude stavljen na njihovo mišljenje.

Član 37.

Stručno vrednovanje

37.1. Pre nego što opština donese odluku o specijalnom obrazovanju pojedinog učenika, mora se doneti ocena stručnjaka o naročitim potrebama tog učenika. Ova ocena treba da odredi da li je pojedincu potrebno specijalno obrazovanje, i koja vrsta nastave se treba obezbediti.

37.2. Stručno vrednovanje navedena u članu 37.1. razmatra i određuje sledeća pitanja:

- (a) da li učenik ima koristi od redovne nastave;
- (b) učenikove teškoće u učenju i druge specijalne uslove od važnosti za nastavu;
- (c) realne obrazovne ciljeve za učenika; i
- (d) koja vrsta nastave je odgovarajuća, i da li se može obezbediti pomoću teškoćama unutar redovnih obrazovnih odredbi.

37.3. Ako se odluka opštine razlikuje od ocene stručnjaka, razlozi te odluke moraju biti objašnjeni u pismenoj formi. Konačnu odluku u ovakvim slučajevima donosi MONT.

Član 38.

Sadržaj programa nastave

38.1. Odredbe u vezi sa programom nastave u ovom zakonu i instrumentima u vezi sa ovim zakonom važe za specijalno obrazovanje, ukoliko ih je moguće primeniti. Pojedinačni obrazovni planovi moraju da budu pripremljeni za učenike koji dobijaju specijalno obrazovanje. Ovi planovi određuju obrazovne ciljeve i sadržaj, i navode na koji način se sprovodi nastava.

38.2. Na svakom polugodi{tu, razredni stare{ina mora da pripremi kratak rezime u pisanoj formi o nastavi i oceni razvoja učenika. Direktor treba da po{alje ovaj rezime i ocenu svojih opa`anja učenikovim roditeljima.

Ćlan 39.

Usluge savetovanja i zdravstvene usluge za specijalne potrebe

39.1. Svaka op{tina je du`na, sama ili u saradnji sa drugim op{tinama, da obezbedi obrazovne i psiholo{ke usluge savetovanja. Obrazovne i psiholo{ke usluge savetovanja treba da imaju slede}e funkcije:

(a) moraju da budu od pomo}i obrazovnim institucijama u radu na organizacionom razvoju i razvoju ekspertize kako bi pobolj{ali adaptaciju nastave za učenike sa specijalnim potrebama.

(b) Obrazovne i psiholo{ke usluge savetovanja treba da pripreme ocene stručnjaka tamo gde se to ovim zakonom zahteva.

39.2. MONT mo`e izdati uputstva u vezi sa lekarskim pregledom i pomo}i učenicima koji poha|aju specijalno obrazovanje.

Ćlan 40.

Jezik znakova i Brajeva azbuka

40.1. Učenici i deca ni`eg uzrasta od godina starosti obaveznog {kolovanja kojima je jezik znakova njihov prvi jezik, u {to ve}oj meri trebada poha|aju nastavu koriste}i jezik znakova, kao i preko posrednog jezika znakova.

40.2. MONT mo`e odlučiti da se nastava preko posrednog jezika znakova i na jeziku znakova odr`ava i na drugom mestu od učenikove redovne {kole.

40.3. Delimično slepi i slepi učenici imaju pravo na nastavu uz upotrebu Brajeve azbuke i neophodnih tehničkih pomagala. Ovi učenici tako|e imaju pravo na uputstva za potrebnu orijentaciju i kretanje u vezi sa kretanjem po {koli, u i iz {kole, i u ku}i.

40.4. Pre nego {to se daju uputstva na jeziku znakova, Brajevoj azbuci, ili o orijentaciji, kako je navedeno u ovom ćlanu, mora se dobiti stručna ocena od strane op{tinske savetodavne slu`be i zdravstvene slu`be, kako je propisano ćlanom 39.

Poglavlje 8. Privatno obrazovanje

Ćlan 41.

Privatne obrazovne usluge

41.1. Svakoj privatnoj obrazovnoj instituciji bilo kog Stepena u programu osnovnog i srednjeg obrazovanja, koja radi na Kosovu, treba dozvola od MONT-a da bi mogla da radi.

41.2. Kriterijum za dobijanje dozvole formuli{e MONT i konstitui{e vlada odre|uju}i standard koji treba da bude objavljen.

41.3 Standard MONT-a za izdavanje dozvole mora uzeti u obzir različite metode podučavanja i učenja koje se koriste u privatnim institucijama, uključuju}i odredbe koje se odnose na:

- (a) adekvatan prostor i opremu uključuju}i učionice i laboratorije;
- (b) biblioteku i kompjuterski prostor;
- (c) normative broja i stručne spremladnika;
- (d) prostorije za učenike;
- (e) osnovni nastavni plan i program.

41.4. Privatna obrazovna institucija mo`e da započne sa radom tek nakon dobijanja dozvole, ali mo`e da otvori konkurs i upisuje učenike u postupku izdavanja dozvole.

41.5 Svaka institucija koja zadovoljava sve kriterijume mora dobiti dozvolu.

41.6. Uslov za dobijanje dozvole za privatnu obrazovnu instituciju je podno{enje poslovnog planaMONT-u od strane osnivaća, uključuju}i garanciju osnivaća za finansijski bonitet za najmanje tri godine. Revolvna revizija plana, koja uključuje takvu garanciju, mora jednom godi{nje biti dostavljana MONT-u .

41.7. Privatna obrazovna institucija mo`e u bilo koje vreme podneti MONT-u zahtev za promenu uslova dozvole.

41.8. Privatna obrazovna institucija mo`e ugovorom sa roditeljima propisati pravila pona{anja učenika u instituciji.

41.9 Privatna obrazovna institucija mo`e biti zatvorena od strane osnivaća samo na kraju {kolske godine. Dozvola za privatnu obrazovnu instituciju uključuje ovu odredbu koja je ve`e, da učenici moraju zavr{iti {kolovanje u nekoj drugoj instituciji u slučaju zatvaranja prve, kako bi se za{titili finansijski interesi učenika.

41.10. MONT mo`e izdati uputstva koja se odnose na relevantne odredbe u vezi sa bilo kojim oblikom obrazovnih usluga ili podr{ke obrazovnim uslugama, osigurane od strane neke nevladine organizacije ili slu`benika, kako bi se osiguralo da su te odredbe u skladu sa ovim zakonom.

Poglavlje 9. Prelazne i zavr{ne odredbe

Ćlan 42. Sprovo|enje

42.1. Ministar za MONT izdaje administrativna uputstva za sprovo|enje ovog Zakona u skladu sa Ustavnim okvirom.

42.2. Struktura obrazovnog sistema određena članom 6 sprovodi će se za deveti (9) razred, odnosno za prelaznu orijentacionu godinu počevši od školske 2002/2003. godine.

Član 43.

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaju da važe prethodni zakoni kojima je regulisana ova oblast.

Član 44. Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu _____

Presednik Skupštine

Nexhat Daci

ANEKS 1

Definicija “MSKO-a” koji se navodi u članu 1. zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju na Kosovu

Međunarodni standard klasifikacije obrazovanja iz 1997. godine (MSKO/ISCED)

UNESCO-ov standard klasifikacije sistema obrazovanja je određen da omogućiti poređenje obrazovnih statistika i pokazatelja različitih zemalja na osnovu jednakih i međunarodno usaglašenih definicija.

MSKO/ISCED predstavlja standardne koncepte, definicije i klasifikacije. On predstavlja okvir za kompilaciju i prezentaciju domaćih i međunarodnih obrazovnih statistika i pokazatelja. On pokriva sve organizovane i kontinuirane aktivnosti učenja dece, omladine i odraslih, uključujući i one sa specijalnim obrazovnim potrebama. Pri obezbejivanju čvrste osnove za statistička poređenja među različitim obrazovnim sistemima, MSKO/ISCED je direktno pomagati kreatorima obrazovne politike i drugima koji žele da uče iz obrazovne razvojne prakse drugih zemalja.

MSKO/ISCED je višesvršishodan sistem, izražen za analizu obrazovne politike i donošenje odluka, bez obzira koja je struktura nacionalnog obrazovnog sistema i bez obzira na stepen ekonomskog razvoja neke zemlje. Može se koristiti za statistike za više različitih aspekata obrazovanja kao što je upis učenika, ljudski i finansijski izvori investirani u obrazovanje ili obrazovna dostignuća stanovništva. Osnovni koncepti i definicije MSKO/ISCED-a su zbog toga oblikovani tako da budu univerzalno važeći i postojani u određenim okolnostima u nacionalnom obrazovnom sistemu.

Vidi dole tabelu koja rezimira stepene obrazovanja:

**KRATAK PREGLED NIVOA OBRAZOVANJA PO ISCED-u
(UNESCO)**

Određivanje nivoa programa

Okvirni kriterijumi sadržaja		Obrazovni nivo	Kod	Posebne karakteristike
Glavni kriterijumi	Pomoćni kriterijumi			
Osnovna znanja u školi ili centru; Minimalna starosna dob; Gornja starosna granica	Kvalifikovano osoblje	Pred-školsko obrazovanje	0	Nema
Početak sistematskog učenja čitanja, pisanja i matematike	Upisivanje u nacionalne primarne institucije, početak obaveznog obrazovanja	Osnovna škola, prva faza osnovnog obrazovanja	1	Nema
Nastavni predmeti; Sticanje osnovnih znanja i postavljanje osnova za stalno usavršavanje	Upis nakon 6 godina osnovnog obrazovanja; Kraj ciklusa nakon 9 godina osnovnog obrazovanja; Kraj obaveznog školovanja; Nekoliko nastavnika izvodi nastavu iz svoje oblasti specijalizacije	Niže srednje obrazovanje, Druga faza osnovnog obrazovanja	2	Nastavak obrazovanja; Programska orijentacija
Tipična znanja radi upisa; Minimum potrebnih znanja radi upisa		(Više) srednje obrazovanje	3	Nastavak obrazovanja; Programska orijentacija; Kumulativna znanja od početka 3. nivoa ISCED-a
Uslovi upisa; Sadržaj; Starosna dob;		Obrazovanje nakon srednje škole, glavno	4	Nastavak obrazovanja; Kumulativna znanja

Trajanje		obrazovanje		od početka 3. nivoa ISCED-a Programska orijentacija;
Minimum potrebnih znanja radi upisa; Vrsta dobijenog svedočanstva; Trajanje		Prva faza dodatnog obrazovanja (koja ne vodi direktno sticanju zvanja istraživača)	5	Raznovrsni programi; kumulativna znanja na nacionalnom nivou i u okvirima nacionalne kvalifikacione strukture
Istraživački koncipiran sadržaj; Podnošenje teza i disertacija	Priprema kadra za rad na fakultetima i u istraživačkim institutima	Druga faza dodatnog obrazovanja (koja void sticanju zvanja istraživača)	6	Nema